

Covid-19 đe dọa tham vọng chính trị của tổng thống Putin

RFI, 23/04/2020

Tổng thống Nga Vladimir Putin, phát biểu với người dân Nga nhân lễ Phục sinh của Chính Thống Giáo, từ tư dinh ở ngoại ô Matxcova ngày 19/04/2020. via REUTERS - SPUTNIK

Thanh Hà

Một con siêu vi nhỏ virus corona liệu có thể phá hỏng chiến lược của tổng thống Vladimir Putin để trị vì ở điện Kremlin cho đến năm 2036 và đưa nước Nga trở lại trung tâm bàn cờ quốc tế ? Trước mắt, dịch Covid-19 làm lộ rõ ba nhược điểm : sự yếu kém về kinh tế và y tế của nước Nga, quyền lực tổng thống bị sói mòn và về địa chính trị, nước Nga cần phải tìm được một chỗ đứng giữa hai trọng tâm quyền lực thế giới là Mỹ và Trung Quốc.

Trên nguyên tắc, ngày 22/04/2020 Nga tổ chức cuộc tham khảo ý kiến toàn dân về bản Hiến Pháp vừa được sửa đổi với nội dung chính là cho phép Vladimir Putin giữ chiếc ghế tổng thống cho đến năm 2036. Kết quả cuộc tham khảo ý kiến toàn dân này đã được biết trước. Chẳng ngờ giờ phút vinh quang đó của chủ nhân điện Kremlin đã bị hoãn lại vô hạn định vì dịch Covid-19.

Siêu vi corona chủng mới còn làm tiêu tan luôn cả kế hoạch của Matxcova tổ chức rầm rộ lễ kỷ niệm 75 năm chiến thắng Đức Quốc Xã vào ngày 09/05/2020 với nhiều nguyên thủ phương Tây sẽ hiện diện trên khán đài danh dự ở Quảng Trường Đỏ. Đây sẽ là cơ hội hiếm có vào lúc nước Nga vẫn bị quốc tế trừng phạt vì đã thôn tính bán đảo Crimée của Ukraina từ năm 2014. Virus corona cướp mất cơ hội để tổng thống Putin trong cương vị chủ nhà đón tiếp hàng chục lãnh đạo quốc tế.

Liên Bang Nga phải đối mặt với nhiều thực tế phũ phàng. Dầu hỏa tuột dốc không phanh đe dọa trực tiếp đến thu nhập của Nhà nước Nga, vốn bảo đảm đến hơn một nửa ngân sách và chiếm đến 30 % GDP. Gần 150 triệu dân Nga có nguy cơ lại trải qua cơn ác mộng như hồi năm 2014 khi vàng đen mất giá, đồng rúp « rơi tự do » đẩy lạm phát lên cao.

Quỹ Tiền Tệ Quốc Tế dự phóng tổng sản phẩm nội địa Nga giảm 5,5 % trong năm nay, nhưng giới trong ngành bi quan hơn nhiều. Một trong những ngân hàng lớn nhất của Nga cho hãng tin Reuters biết với kịch bản giá dầu trên thị trường quốc tế rơi xuống dưới ngưỡng 10 đô la một thùng, GDP của Nga bị giảm mất đến 15 %. Phòng Công Nghiệp và Thương Mại Matxcova báo trước sẽ có khoảng 3 triệu doanh nghiệp bị phá sản trong những tháng tới và sẽ có tới 8 triệu người lao động Nga mất việc vì Covid-19.

Về mặt y tế, tổng thống Putin bị chỉ trích chậm trễ ban hành những biện pháp cần thiết, nhất là ai cũng biết về thực trạng của các bệnh viện công tại Nga.

Theo thăm dò được công bố hôm 14/04/2020 do trung tâm nghiên cứu chính trị Levada trụ sở tại Matxcova thực hiện uy tín của ông Putin đã « *roi xuống mức thấp nhất kể từ năm 2013* » (thăm dò

được thực hiện trong thời gian từ ngày 19 đến 25/03/2020). Tỷ lệ có quan điểm « tiêu cực » về ông Putin hoặc cho rằng ông chỉ bảo vệ quyền lợi của những thành phần giàu có và thế lực cũng đã tăng lên trong những tuần lễ vừa qua.

Trong điều kiện đó, nhà nghiên cứu về chính trị Nga tại viện IFRI của Pháp, Tatiana Kastoueva Jean cho rằng, sau đại dịch, khi được tham khảo ý kiến, chưa chắc cử tri Nga sẽ « ở lại » tán đồng việc để cho Vladimir Putin tiếp tục trị vì đến 2036. Vẫn theo chuyên gia này, virus corona đã « Cướp đi một cơ hội để Vladimir Putin củng cố thêm quyền lực » trong bối cảnh rạn nứt ngày càng lớn giữa ông với công luận kể từ khi Matxcova thông báo kế hoạch cải tổ chế độ hưu bổng trong mùa Cúp bóng đá Thế Giới 2018.

Về đối ngoại, chuyên gia Kastoueva Jean nhận định, dịch Covid-19 cho thấy điện Kremlin đánh giá đúng tình hình. Đó là phương Tây đang mất đà. Vai trò lãnh đạo thế giới của Hoa Kỳ bị thách thức, có nhiều rạn nứt trong liên minh Âu -Mỹ và bản thân châu Âu không thoát khỏi những cãi vã nội bộ để có được một tiếng nói có trọng lượng trên bàn cờ địa chính trị. Trong khi đó thì không một ai có thể ngờ về sự trỗi dậy của Trung Quốc, Nga có khuynh hướng « thiên về mô hình của Trung Quốc ».

Trật tự quốc tế mới ngày càng được tập trung vào tay Bắc Kinh và Washington. Điều đó có nghĩa là theo giám đốc IFRI đặc trách khu vực các nước thuộc Liên Xô Cũ và Nga, Matxcova phải tìm được một thế cân bằng trong quan hệ cả với Mỹ lẫn Trung Quốc và nhất là sẽ phải tìm ra một hướng đi mới để duy trì ảnh hưởng của Nga trên các hồ sơ lớn của thế giới.